

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет східної і слов'янської філології

(назва факультету)

Кафедра східної і слов'янської філології

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Лексикологія арабської мови

(назва навчальної дисципліни)

для студентів

галузь знань 03 Гуманітарні науки
(шифр і назва)

спеціальність 035 Філологія
(шифр і назва)

спеціалізація 035.060 Східні мови та літератури (переклад включно), перша – арабська
(назва)

освітній рівень перший (бакалаврський)
(бакалавр, магістр)

освітня програма Арабська мова і література та переклад, друга східна мова, західноєвропейська мова
(назва)

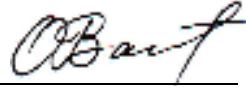
статус дисципліни нормативна
(нормативна чи вибіркова)

Форма здобуття освіти денна
Навчальний рік 2023/2024
Семестри V
Кількість кредитів ECTS 3
Мова навчання українська, арабська
Форма підсумкового контролю іспит

Розробник: старший викладач кафедри східної і слов'янської філології
Кононенко В. Г.

Схвалено на засіданні кафедри східної і слов'янської філології
протокол № 17 від «8» червня 2023 року

Завідувач кафедри
східної і слов'янської філології

(підпис)

(О. Р. Валігура)

(прізвище, ініціали)

Схвалено на засіданні вченої ради факультету східної і слов'янської філології
протокол № 12 від «12» червня 2023 року

Голова вченої ради факультету

(підпис)

(С. В. Сорокін)

(прізвище, ініціали)

1. Мета вивчення навчальної дисципліни:

Курс «Лексикологія арабської мови» розроблений для студентів третього року навчання. Мета викладання даної дисципліни в лінгвістичному вищому навчальному закладі полягає в забезпеченні поглибленого вивчення словникового складу арабської мови та у формуванні вміння самостійно аналізувати лексичні одиниці. Курс лексикології арабської мови повинен закласти основу для подальшого професійного удосконалення володіння арабською мовою.

Метою курсу є формування базових теоретичних знань про місце лексикології у системі лінгвістичних дисциплін, структуру та склад лексикону арабської літературної мови, процес його формування й закономірності історичного розвитку.

Курс має розкрити особливості побудови мовлення арабською мовою, шляхом співставлення явищ арабської мови з особливостями рідної мови.

Студент повинен знати:

- базові поняття загального мовознавства;
- основні процеси та принципи словотвору та словозміни у арабській мові;
- основні маркери лексичних запозичень у арабській мові.

Студент повинен вміти:

- працювати із корпусами арабських текстів, словниками, глосаріями, тощо;
- адекватно сприймати та розуміти арабські тексти.

2. Загальний обсяг (відповідно до робочого навчального плану) 3 кредити ЄКТС; 90 годин, у тому числі:

лекції	– <u>20 год.</u>
семінарські	– <u>0 год.</u>
практичні заняття	– <u>14 год.</u>
консультації	– <u>0 год.</u>
самостійна робота	– <u>56 год.</u>

3. Передумови до вивчення або вибору навчальної дисципліни:

Успішне опанування курсів «Арабська мова», «Вступ до арабської філології».

Знання теоретичних основ курсів «Основи загального мовознавства», «Загальна теорія перекладу», «Основи теорії і практики перекладу з арабської мови».

Володіння навичками лінгвістичного аналізу текстів різних стилів сучасної арабської мови.

4. Анотація навчальної дисципліни:

галузь знань:	03 Гуманітарні науки
спеціальність:	035 Філологія
спеціалізація:	035.060 Східні мови та літератури (переклад включно), перша – арабська
освітній рівень:	перший (бакалаврський)
компонент ОП:	навчальна дисципліна
назва дисципліни:	Лексикологія арабської мови
код навчальної дисципліни:	ОК 15
статус дисципліни:	нормативна
курс:	III
навчальний рік:	2023-2024
семестр:	V

Мета. Курс навчальної дисципліни «Лексикологія арабської мови» має теоретично-практичну спрямованість і передбачає формування системного уявлення студентів про мову та лексику як її складову; оволодіння теоретичною базою сучасної лексикології, фразеології, лексикографії з погляду української та арабської науки.

Завдання: поглиблене вивчення особливостей арабського лексикону, історію його формування, особливостей словотвору арабської мови, фонологічних та морфологічних варіантів арабської лексики, арабської термінології, а також ознайомлення з методикою укладання арабських словників; набуття та відпрацювання навичок і умінь правильного застосування лексичних засобів в усному та писемному мовленні у відповідності до змісту висловлювання, ситуації та сфери спілкування.

Зміст навчальної дисципліни розрахований на один семестр, розкривається в одному модулі:

Модуль 1:

- Змістовий модуль 1. Лексикологія як мовознавча наука (кількість тем – 1).
- Змістовий модуль 2. Проблема слова: слово та поняття. Слово як основна одиниця словникового складу і як предмет вивчення лексикології (кількість тем – 1).
- Змістовий модуль 3. Класифікація лексики з точки зору семантики. Різні види семантичних відношень на синонімічно-антонімічній основі, тематичні групи, семантичні поля (кількість тем – 1).
- Змістовий модуль 4. Соціолінгвістична характеристика словникового складу. Соціальна, професійна, територіальна, часова диференціація (кількість тем – 1).
- Змістовий модуль 5. Семантична деривація та різні види семантичного словотвору: генералізація та спеціалізація значення, метафора, метонімія, літота, гіпербола (кількість тем – 1).
- Змістовий модуль 6. Словотвір. Класифікація способів словотвору: слововивід, словоскладання (кількість тем – 1).
- Змістовий модуль 7. Семантична структура слова. Мовні та позамовні причини зміни значення. Полісемія, омонімія (кількість тем – 1).
- Змістовий модуль 8. Етимологічний склад арабської мови: корінні та запозичені слова (кількість тем – 1).
- Змістовий модуль 9. Фразеологія та фразеологізми (кількість тем – 1).
- Змістовий модуль 10. Основи лексикографії (кількість тем – 1).

Тривалість:

V семестр: 3 кредити ЄКТС, 17 тижнів, 2 години на тиждень.

Оцінювання:

V семестр: поточне оцінювання, підсумковий модульний контроль – 1 МКР, підсумковий контроль – іспит.

5. Завдання (навчальні цілі):

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні:

- систематизувати та поглибити знання студентів про особливості лексичного складу сучасної арабської мови;
- засвоїти норми слововжитку, усвідомити його функціональні складові, знати тенденції функціонування лексичної та фразеологічної підсистем мови на сучасному зрізі;
- виробити уміння і навички послуговуватися одиницями різних рівнів мови під час підготовки матеріалів різних жанрів;
- ознайомитися з персоналіями світової мовознавчої науки, які зробили значний внесок у її розвиток;
- сформувати культуру виголошення наукових тез, ведення наукової полеміки, настанову роботи з науковими джерелами та довідниками.

Основні завдання навчальної дисципліни пов'язані з формуванням у майбутніх фахівців таких компетентностей:

інтегральної компетентності (ІК):

– здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

загальних компетентностей (ЗК):

- **ЗК 3.** Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- **ЗК 4.** Здатність бути критичним і самокритичним.
- **ЗК 5.** Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.
- **ЗК 6.** Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
- **ЗК 7.** Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- **ЗК 8.** Здатність працювати в команді та автономно.
- **ЗК 13.** Здатність проведення досліджень на належному рівні.

фахових компетентностей (ФК):

- **ФК 1.** Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.
- **ФК 2.** Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.
- **ФК 3.** Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії мов, що вивчаються.
- **ФК 8.** Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.
- **ФК 12.** Здатність до організації ділової комунікації.
- **ФК 15.** Здатність до організації ділової комунікації арабською мовою.

предметних компетентностей:

- здатність розуміти структуру лексикології, як науки та її теоретичні основи;
- здатність враховувати міжмовні розбіжності на рівні системи, норми та узусу;
- здатність аналізувати і аргументувати різні підходи та концепції щодо слова як основної одиниці мови, зв'язок між мовою і мисленням, словом і поняттям;
- здатність розуміти принципи та критерії виділення слова, навчити знаходити межі слова як основної одиниці арабської мови;
- вміння розрізняти типи лексичних одиниць арабської мови, дослідити стратифікацію арабської лексики за сферами вживання, емоційному забарвленню, історичній перспективі, походженню, відношенню до мовної системи та функціонуванню;
- здатність розуміти шляхи поповнення та розвитку словникового складу арабської мови, вивчити проблеми мовної відносності.

6. Очікувані результати навчання з дисципліни:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)
Код	Результат навчання		
1. Знати:			
1.1.	Знати предмет, завдання, цілі та наукові методи дослідження лексикології, її розділів, теоретичного та практичного значення.	Лекція, семінар, пояснення, розповідь, презентація, бесіда, практична робота, вправи, дискусія, проблемний виклад, частково-пошуковий метод.	Тестування, презентація, реферат, поточне усне опитування, самостійна робота, МКР, іспит.
1.2.	Знати різні способи словотвору в арабській мові, визначати словотвірні типи.	Лекція, семінар, пояснення, розповідь, презентація, бесіда, практична робота, вправи, дискусія, проблемний виклад, частково-пошуковий метод.	Тестування, презентація, реферат, поточне усне опитування, самостійна робота, МКР, іспит.
1.3.	Знати історичну періодизацію формування споконвічної (корінної) лексики, характеризувати структурні та семантичні особливості корінної лексики.	Лекція, семінар, пояснення, розповідь, презентація, бесіда, практична робота, вправи, дискусія, проблемний виклад, частково-пошуковий метод.	Тестування, презентація, реферат, поточне усне опитування, самостійна робота, МКР, іспит.
1.4.	Знати різні концепції та принципи визначення і класифікації фразеологічних одиниць (ФО).	Лекція, семінар, пояснення, розповідь, презентація, бесіда, практична робота, вправи, дискусія, проблемний виклад,	Тестування, презентація, реферат, поточне усне опитування, самостійна робота, МКР, іспит.

		частково-пошуковий метод.	
1.5.	Знати основні концепції укладання словників, а також класифікацію словників через аналіз їх характеристик.	Лекція, семінар, пояснення, розповідь, презентація, бесіда, практична робота, вправи, дискусія, проблемний виклад, частково-пошуковий метод.	Тестування, презентація, реферат, поточне усне опитування, самостійна робота, МКР, іспит.
2. Вміти:			
2.1.	Вміти аналізувати і аргументувати різні підходи та концепції щодо слова як основної одиниці мови, зв'язок між мовою і мисленням, словом і поняттям, визначати дефініцію слова, лексеми, варіантів слова, основні ознаки слова у сучасній арабській мові.	Лекція, семінар, пояснення, розповідь, презентація, бесіда, практична робота, вправи, дискусія, проблемний виклад, частково-пошуковий метод.	Тестування, презентація, реферат, поточне усне опитування, самостійна робота, МКР, іспит.
2.2.	Вміти розрізняти лексичне значення та семантичну структуру слова, визначати типи асоціативних зв'язків між словами, тематичні групи.	Лекція, семінар, пояснення, розповідь, презентація, бесіда, практична робота, вправи, дискусія, проблемний виклад, частково-пошуковий метод.	Тестування, презентація, реферат, поточне усне опитування, самостійна робота, МКР, іспит.
2.3.	Вміти аналізувати шляхи і способи формування науково-технічної термінології, неологізмів сучасної арабської мови	Лекція, семінар, пояснення, розповідь, презентація, бесіда, практична робота, вправи, дискусія, проблемний виклад, частково-пошуковий метод.	Тестування, презентація, реферат, поточне усне опитування, самостійна робота, МКР, іспит.
2.4.	Вміти класифікувати основні види запозичених слів з інших мов, визначати ступінь їх асиміляції та адаптації	Лекція, семінар, пояснення, розповідь, презентація, бесіда, практична робота, вправи, дискусія, проблемний виклад, частково-пошуковий метод.	Тестування, презентація, реферат, поточне усне опитування, самостійна робота, МКР, іспит.
2.5.	Вміти аналізувати характерні особливості арабських ФО, визначати їх типи.	Лекція, семінар, пояснення, розповідь, презентація, бесіда, практична робота, вправи, дискусія, проблемний виклад, частково-пошуковий метод.	Тестування, презентація, реферат, поточне усне опитування, самостійна робота, МКР, іспит.
3. Комунікація:			
3.	Володіти навичками ведення дискусій під час обговорення теоретичних питань лексикології як науки.	Лекція, семінар, пояснення, розповідь, презентація, бесіда, практична робота, вправи, дискусія, проблемний виклад, частково-пошуковий метод.	Тестування, презентація, реферат, поточне усне опитування, самостійна робота, МКР, іспит.
4. Автономність та відповідальність:			
4.	Володіти навичками роботи як самостійно, так і роботи в команді.	Лекція, семінар, пояснення, розповідь, презентація, бесіда, практична робота, вправи, дискусія, проблемний виклад, частково-пошуковий метод.	Тестування, презентація, реферат, поточне усне опитування, самостійна робота, МКР, іспит.

7. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання (необов'язково для вибіркових дисциплін, які не входять до блоків спеціалізації):

Програмні результати навчання	Результати навчання з дисципліни (код)											
	1.1.	1.2.	1.3.	1.4.	1.5.	2.1.	2.2.	2.3.	2.4.	2.5.	3.	4.
ПРН 1. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземною(ими) мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації						+	+	+	+	+	+	
ПРН 2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.						+		+	+	+		+
ПРН 3. Організовувати процес свого навчання й самоосвіти.						+		+	+	+		+
ПРН 4. Розуміти фундаментальні принципи буття людини.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
ПРН 5. Співпрацювати з колегами, представниками інших культур та релігій, приборчниками різних політичних поглядів тощо.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
ПРН 6. Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності.	+				+						+	+
ПРН 7. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.	+	+									+	+
ПРН 8. Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мови (мов) і літератури (літератур), що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
ПРН 9. Характеризувати діалектні та соціальні різновиди мов(и), що вивчаються(ється), описувати соціолінгвальну ситуацію.	+	+		+		+		+				+
ПРН 10. Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.	+	+		+		+	+	+	+		+	+
ПРН 11. Знати принципи, технології і прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів державною та іноземною (іноземними) мовами.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
ПРН 12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.		+	+		+	+		+				+

ПРН 14. Використовувати мову(и), що вивчається(ються), в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
ПРН 16. Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, уміти застосовувати їх у професійній діяльності.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
ПРН 17. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.							+	+	+		+	+
ПРН 19. Мати навички участі в наукових та/або прикладних дослідженнях у галузі філології.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
ПРН 20. Демонструвати знання орфоепічної, лексичної, граматичної, орфографічної, пунктуаційної, акцентуаційної та стилістичної норм арабської мови на рівні B2, другої східної мови на рівні A2, західноєвропейської мови на рівні B2 в усному та письмовому різновидах у широкому спектрі контекстів і соціального оточення згідно з Загальноєвропейськими рекомендаціями з мовної освіти.	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

8. Система оцінювання результатів навчання студентів (критерії оцінювання результатів навчання та засоби діагностики навчальних досягнень студентів):

Система модульно-рейтингового контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти має таку структуру:

Форма підсумкового контролю	Види навчальної діяльності студента	Максимальна кількість балів
Передбачений підсумковий контроль – іспит	1. Аудиторна та самостійна позааудиторна робота студента	50
	2. Модульна контрольна робота (МКР)	20
	3. Іспит	30
	Разом:	100

8.1. Форми та критерії оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання: аудиторна робота, самостійна робота, МКР;
- підсумкове оцінювання: іспит;
- умови допуску до іспиту: наявність відповідей на практичних заняттях, МКР, виконання усіх запланованих видів аудиторної і позааудиторної навчальної роботи.

Розподіл балів, які отримують студенти протягом вивчення навчальної дисципліни

Система модульно-рейтингового контролю навчальних досягнень студентів 3-го курсу першого (бакалаврського) рівня з навчальної дисципліни «Лексикологія арабської мови» зі спеціальності 035 Філологія спеціалізації 035.067 Східні мови та літератури (переклад включно), перша – арабська передбачає оцінювання таких видів навчальної діяльності студентів:

Аудиторна робота студента	Самостійна робота студента	Модульна контрольна робота
усне та письмове виконання вправ для розвитку всіх видів мовленнєвої діяльності за темою модуля, поточні тести, бесіди, діалоги, полілоги тощо.	виконання вправ за тематикою модулів, написання творів та есе за тематикою, що вивчається, перекладів, підготовка рефератів, робота зі словниками, довідниками та енциклопедіями тощо.	лексичні, граматичні тести, диктанти-переклади, контрольні письмові роботи тощо.

Рейтинг модуля з навчальної дисципліни «Лексикологія арабської мови» для студентів 3-го курсу першого (бакалаврського) рівня обчислюється наступним чином.

Поточне оцінювання всіх видів навчальної діяльності кожного студента (аудиторна робота та самостійна робота) здійснюється в національній 4-бальній шкалі – «відмінно» («5»), «добре» («4»), «задовільно» («3»), «незадовільно» («2»). Невиконання завдань самостійної роботи, невідвідування семінарських та практичних занять позначаються «0».

У кінці вивчення навчального матеріалу модуля напередодні заліково-екзаменаційної сесії викладач виставляє одну оцінку за аудиторну та самостійну роботу студента як середнє

арифметичне з усіх поточних оцінок за ці види роботи з округленням до десятої частки. Цю оцінку викладач трансформує в **рейтинговий бал за роботу протягом семестру** шляхом помноження на **10¹**. Таким чином, максимальний рейтинговий бал за роботу протягом семестру може становити **50**.

Критерії оцінювання аудиторної роботи студентів (50 балів)

Рівень активності студента на практичному занятті оцінується за **4-бальною системою**:

Відмінно – 5 балів – виставляється, якщо студент демонструє вільне володіння матеріалом теми; вміє самостійно знайти відповідь на проблемні запитання, спираючись на лекційний матеріал та нормативно-правові акти; вміє аналізувати, робити власні висновки; здатен встановлювати міжтематичні та міжпредметні зв'язки; за суттєві доповнення до відповідей інших студентів, що є свідченням систематичної підготовки студента до заняття;

Добре – 4 бали – виставляється за наявність переважно повної і ґрунтовної відповіді студента; допущені неточності у визначенні понять та категорій не мають суттєвого значення; відповідь на проблемні запитання знаходить за допомогою викладача, спираючись на лекційний матеріал та нормативно-правові акти. Доповнення є свідченням систематичної підготовки студента, але виявляють репродуктивні знання студента, а не узагальнення, власні судження тощо;

Задовільно – 3 бали – виставляється, якщо студент частково володіє матеріалом теми; формулюючи відповідь на питання, репродуктивно відбиває зміст лекційного матеріалу та/або основного підручника; допускає помилки у визначенні понять та категорій, нездатний знайти відповідь на проблемні запитання, чи вирішити проблемні завдання;

Незадовільно – 2 бали – виставляється, якщо студент демонструє нездатність розкрити питання; допускає багато суттєвих помилок у визначенні понять та категорій.

Після закінчення вивчення модуля виводиться середнє значення оцінок, отриманих студентом на семінарсько-практичних заняттях, як середнє арифметичне з усіх поточних оцінок за ці види роботи з округленням до десятої частки. Цю оцінку викладач трансформує в **рейтинговий бал за роботу протягом семестру** шляхом помноження на **10**. Таким чином, максимальний рейтинговий бал за роботу протягом семестру може становити **50**.

Якщо студент не відвідав жодне практичне заняття модуля, йому виставляється **0 балів**.

Критерії оцінювання самостійної роботи студентів

Позааудиторна самостійна робота здобувачів складається з виконання завдань, які пропонуються викладачем (письмові практичні роботи, підготовка презентацій, рефератів). Рівень виконання самостійної роботи студентом оцінюється за 4-бальною шкалою:

Відмінно – 5 балів – виставляється за умови, якщо робота виконана бездоганно, творчо і самостійно, відбиває належний рівень знань, та сформованість практичних навичок, оформлена згідно вимог, які висуваються для даного типу завдань;

Добре – 4 бали – виставляється за умови, якщо робота виконана самостійно, містить несуттєві помилки; відбиває належний рівень знань сформованість практичних навичок; оформлена згідно вимог, які висуваються для даного типу завдань;

Задовільно – 3 бали – виставляється за умови, якщо робота містить помилки, відбиває недостатній рівень (або відсутність) логічності, обґрунтованості, самостійності, творчого підходу та недостатню сформованість практичних навичок; оформлення роботи не в повній мірі відповідає вимогам, що висуваються для даного типу завдань;

Незадовільно – 2 бали – виставляється за допущення грубих помилок, за поверховість, фрагментарність, несамостійність висновків, або за не самостійно виконане завдання (списане); виконана робота не відповідає вимогам, які вказані вище як критерії для виставлення позитивної оцінки.

Якщо студент не виконав жодного із завдань позааудиторної самостійної роботи, йому виставляється **0 балів**.

¹ Наприклад, протягом семестру студент отримав за аудиторну та самостійну роботу такі оцінки: «5», «3», «5», «4», «5», «4». Середня арифметична оцінка становить **4,33**, з округленням до десятої частки – **4,3**. Отриману оцінку множимо на **10**: **4,3x10=43**. Це число є рейтинговим балом студента за роботу протягом семестру.

Після закінчення вивчення модуля виводиться середнє значення оцінок, отриманих студентом за виконання самостійних письмових завдань з кожної теми модуля.

У кінці вивчення навчального матеріалу модуля напередодні заліково-екзаменаційної сесії викладач виставляє одну оцінку за аудиторну та самостійну роботу студента як середнє арифметичне з усіх поточних оцінок за ці види роботи з округленням до десятої частки. Цю оцінку викладач трансформує в **рейтинговий бал за роботу протягом семестру** шляхом помноження на 10^2 . Таким чином, максимальний рейтинговий бал за роботу протягом семестру може становити **50**.

Рейтинг кожного модуля обчислюється однаково для всіх навчальних дисциплін. Поточне оцінювання всіх видів навчальної діяльності студента (аудиторна робота та самостійна робота) здійснюється в національній 4-бальній шкалі – «відмінно» («5»), «добре» («4»), «задовільно» («3»), «незадовільно» («2»). Невиконання завдань самостійної роботи, невідвідування семінарських та практичних занять позначаються «0».

За рішенням кафедри згідно з установленими кафедрою критеріями поточне оцінювання всіх видів навчальної діяльності студента (аудиторна робота та самостійна робота) може здійснюватися за **10-бальною шкалою (від 0 до 10)**. У кінці вивчення навчального матеріалу модуля напередодні заліково-екзаменаційної сесії викладач виставляє одну оцінку за аудиторну та самостійну роботу студента як середнє арифметичне з усіх поточних оцінок за ці види роботи з округленням до цілого числа. Цю оцінку викладач трансформує в **рейтинговий бал за роботу протягом семестру** шляхом помноження на 5^3 .

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Відповідно до Положення про модульну контрольну роботу з теоретичних дисциплін для студентів денної форми здобуття освіти Київського національного лінгвістичного університету (перший (бакалаврський) і другий (магістерський) рівні вищої освіти) модульна контрольна робота (МКР) є обов'язковим складником системи модульно-рейтингового контролю результатів навчання студентів денної форми здобуття освіти (перший (бакалаврський) і другий (магістерський) рівні вищої освіти) з кожної теоретичної дисципліни. Виконання студентами МКР спрямоване на всебічну і комплексну перевірку обсягу, рівня та якості засвоєння ними знань, навичок і вмій з усього навчального матеріалу, що входить до відповідного модуля навчальної дисципліни: матеріалу, що підлягає вивченню як під час аудиторної, так і самостійної роботи. Зміст, структура, критерії оцінювання, порядок, тривалість і форма проведення МКР визначаються і регламентуються засіданням кафедри східної і слов'янської філології.

Кількість варіантів пакету МКР має бути достатньою і охоплювати всі теми та ключові поняття змістових модулів навчальної дисципліни. Крім того, необхідно передбачити завдання різних рівнів складності: репродуктивні, продуктивні (творчі), інноваційні.

МКР виконуються всіма студентами певної академічної групи певного курсу факультету у встановлений в Університеті період. На модульний контроль виносяться лише ті варіанти МКР, які затверджені кафедрою. Науково-педагогічні працівники повинні здійснювати заходи щодо створення умов для об'єктивного виявлення й оцінки результатів навчання студентів – перевірки репродуктивного, продуктивного (творчого) та інноваційного рівнів володіння студентами навчальним матеріалом дисципліни.

Оцінювання МКР здійснюються відповідно до затверджених кафедрою критеріїв. Відповідність виконання завдань критеріям МКР зазначається викладачем на полях роботи. Підсумкова оцінка за МКР виставляється в модульній контрольній роботі прописом в національній 4-бальній системі («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») і засвідчується підписом викладача із зазначенням дати. Ці оцінки трансформуються в рейтинговий бал за МКР у такий спосіб:

для дисциплін, з яких передбачено підсумковий контроль у формі іспиту:

² Наприклад, протягом семестру студент отримав за аудиторну та самостійну роботу такі оцінки: «5», «3», «5», «4», «5», «4». Середня арифметична оцінка становить $4,33$, з округленням до десятої частки – $4,3$. Отриману оцінку множимо на 10 : $4,3 \times 10 = 43$. Це число є рейтинговим балом студента за роботу протягом семестру.

³ Наприклад, упродовж семестру студент отримав за аудиторну та самостійну роботу такі оцінки: «3», «5», «7», «6», «9», «8». Середня арифметична оцінка становить $6,3$, з округленням до цілого числа – 6 . Цю оцінку множимо на 5 : $6 \times 5 = 30$. Отримане число є рейтинговим балом студента за роботу протягом семестру.

відмінно	– 20 балів;
добре	– 16 балів;
задовільно	– 12 балів;
незадовільно	– 8 балів;
неявка на МКР або відповідь на завдання МКР відсутня	– 0 балів.

Кожне із завдань МКР може оцінюватися за 4-бальною національною або, згідно з рішенням кафедри, – за багатобальною шкалою (*максимум 50 балів* за всю МКР для дисциплін, з яких передбачено підсумковий контроль у формі заліку, і *максимум 20 балів* за всю МКР для дисциплін, з яких передбачено підсумковий контроль у формі іспиту). За умови застосування накопичувальної система, при розподілі максимальної кількості балів для кожного завдання МКР необхідно враховувати складність і важливість кожного з них.

Після проведення МКР викладачі в 3-денний термін обов'язково знайомлять кожного студента як з його оцінкою за МКР, так і з отриманою оцінкою за вивчення відповідного модуля.

Підсумкове оцінювання – іспит

Студентам, які мають семестровий рейтинговий бал з дисципліни **63 – 70**, за рішенням кафедри може бути виставлена підсумкова оцінка за дисципліну за національною шкалою «**відмінно**», за шкалою ЄКТС – **A**. **Підсумковий рейтинговий бал** виставляється шляхом додавання до семестрового рейтингового бала студента **30 балів**.

Екзамен може відбуватися в усній формі, письмовій формі або складатися з письмової та усної частин. Максимальний екзаменаційний бал становить **30**. Викладач оцінює відповідь студента на іспиті у 4-бальній шкалі. Ця оцінка трансформується в **екзаменаційний рейтинговий бал** у такий спосіб:

відмінно	– 30 балів;
добре	– 23 бали;
задовільно	– 18 балів;
незадовільно	– 0 балів.

Семестровий рейтинговий бал є сумою рейтингового бала за роботу протягом семестру і рейтингового бала за МКР.

Форма підсумкового контролю	Види навчальної діяльності студента	Максимальна кількість балів
Передбачений підсумковий контроль – іспит	1. Аудиторна та самостійна навчальна робота студента.	50
	2. Модульна контрольна робота (МКР).	20

Підсумкова оцінка за дисципліну виставляється за підсумковим рейтинговим балом (сума семестрового рейтингового бала та екзаменаційного бала за таблицею:

Підсумковий рейтинговий бал	Оцінка за шкалою ЄКТС	Підсумкова оцінка за дисципліну за національною шкалою
90 – 100	A	Відмінно
82 – 89	B	Добре
75 – 81	C	
66 – 74	D	Задовільно
60 – 65	E	
1 – 59	FX	Незадовільно

Якщо студент на екзамені з дисципліни, з якої він мав семестровий рейтинговий бал **менше 42 балів**, отримує **позитивну** екзаменаційну оцінку («відмінно» («5»), «добре» («4»), «задовільно» («3»)), то такому студенту виставляється підсумкова оцінка з дисципліни за національною шкалою **лише «задовільно»**, за шкалою ЄКТС – **E**, а в екзаменаційній відомості в графі «Підсумковий рейтинговий бал» ставиться **60 балів**.

Критерії оцінювання відповіді на іспиті

Іспит відбувається в усній формі, письмовій формі або складатися з письмової та усної частин. Максимальний екзаменаційний бал становить **30**. Викладач оцінює відповідь студента на екзамені у 4-бальній шкалі. Ця оцінка трансформується в **екзаменаційний рейтинговий бал** у такий спосіб:

Відмінно – 30 балів – виставляється за бездоганну, повну, ґрунтовну, безпомилкову відповідь, вияв власної думки, творчість при перекладі лексичних одиниць, відповідність усного та писемного мовлення наявним мовним стандартам;

Добре – 23 бали – виставляється за повну, ґрунтовну, відповідь, вияв власної думки, творчість при перекладі лексичних одиниць, відповідність усного та писемного мовлення наявним мовним стандартам; однак студент припускається певних лексичних, фонетичних або граматичних помилок, або допущені певні неточності у відповіді;

Задовільно – 18 балів – виставляється за умови розкриття завдання, але неповну, неточну відповідь, за продемонстрований недостатній рівень обґрунтованості, самостійності, творчого підходу у вирішенні проблеми; студент припускається багатьох стилістичних, лексичних, фонетичних або граматичних помилок, або допущено багато неточностей у запропонованих завданнях;

Незадовільно – 0 балів – виставляються за умови невідповідності змісту виконаної роботи запропонованим завданням; за низький рівень виконання практичного завдання із допущенням неточностей, невідповідностей, наявністю грубих стилістичних, лексичних, фонетичних або граматичних помилок, поверховість та відсутність творчого підходу у виконанні завдань; за фрагментарну відповідь із грубими помилками та неточностями.

Якщо студент на іспиті з навчальної дисципліни, з якої він мав семестровий рейтинговий бал **менше 42 балів**, отримує **позитивну** екзаменаційну оцінку («відмінно» («5»), «добре» («4»), «задовільно» («3»)), то такому студенту виставляється підсумкова оцінка з дисципліни за національною шкалою **лише «задовільно»**, за шкалою ЄКТС – **Е**, а в екзаменаційній відомості в графі «Підсумковий рейтинговий бал» ставиться **60 балів**.

8.2. Організація оцінювання:

1. Методи **семестрового** контролю – максимальна кількість балів за роботу на практичних заняттях протягом семестру дорівнює **50**.

Оцінювання здійснюється під час усіх видів навчальних занять і за результатами самостійної роботи. Під час практично занять оцінюється усна відповідь, виконання практичних завдань, презентація проєктів для самостійного опрацювання. Застосовуються такі методи контролю:

- методи усного контролю: індивідуальне опитування за теоретичним матеріалом, підготовлена доповідь, коротке повідомлення;
- методи письмового контролю: експрес-контроль, тестові завдання.

2. Методи **проміжного** контролю – відбуваються, як правило, з 1 до 20 листопада, коли викладач вираховує середнє значення балів за аудиторну й самостійну роботу студента з округленням до десятої частки числа.

3. **Модульна контрольна робота** – максимальна кількість балів за модульну контрольну роботу дорівнює **20**. МКР виконується й оцінюється після завершення модулю, зміст МКР регламентується на засіданні кафедри.

4. Методи **підсумкового** контролю – іспит, який відбувається в усній формі, письмовій формі або складатися з письмової та усної частин форми;

- максимальний екзаменаційний бал становить **30**.

5. Особливості організації навчального процесу, оцінювання всіх видів роботи, проведення МКР, семестрового, проміжного і підсумкового семестрового контролю за **дистанційною формою** навчання регламентується положенням про Порядок проведення семестрового контролю в дистанційному режимі з використанням ІТ-технологій з усіх навчальних дисциплін⁴.

⁴ <http://surl.li/cxvmy>

8.3. Шкала відповідності оцінок:

Іспит:

Підсумкова оцінка за дисципліну за національною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	Підсумковий рейтинговий бал
Відмінно	A	90 – 100
Добре	B	82 – 89
	C	75 – 81
Задовільно	D	66 – 74
	E	60 – 65
Незадовільно	FX	0 – 59

9. Програма навчальної дисципліни. Тематичний план занять:

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	усього	денна форма					усього	заочна форма				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Лексикологія як мовознавча наука.												
Тема 1. Лексикологія як мовознавча наука.	8	2				6						
Усього за змістовий модуль 1	8	2				6						
Змістовий модуль 2. Проблема слова: слово та поняття. Слово як основна одиниця словникового складу і як предмет вивчення лексикології.												
Тема 2. Проблема слова: слово та поняття. Слово як основна одиниця словникового складу і як предмет вивчення лексикології.	8	2				6						
Усього за змістовий модуль 2	8	2				6						
Змістовий модуль 3. Класифікація лексики з точки зору семантики. Різні види семантичних відношень на синонімічно-антонімічній основі, тематичні групи, семантичні поля.												
Тема 3. Класифікація лексики з точки зору семантики. Різні види семантичних відношень на синонімічно-антонімічній основі, тематичні групи, семантичні поля.	10	2	2			6						
Усього за змістовий модуль 3	10	2	2			6						
Змістовий модуль 4. Соціолінгвістична характеристика словникового складу. Соціальна, професійна, територіальна, часова диференціація.												
Тема 4. Соціолінгвістична характеристика словникового складу. Соціальна, професійна, територіальна, часова диференціація.	8	2				6						
Усього за змістовий модуль 4	8	2				6						
Змістовий модуль 5. Семантична деривація та різні види семантичного словотвору: генералізація та спеціалізація значення, метафора, метонімія, літота, гіпербола.												
Тема 5. Семантична деривація та різні види семантичного словотвору: генералізація та спеціалізація значення, метафора, метонімія, літота, гіпербола.	10	2	2			6						
Усього за змістовий модуль 5	10	2	2			6						
Змістовий модуль 6. Словотвір. Класифікація способів словотвору.												
Тема 6. Словотвір. Класифікація способів словотвору.	10	2	2			6						
Усього за змістовий модуль 6	10	2	2			6						
Змістовий модуль 7. Семантична структура слова. Мовні та позамовні причини зміни значення. Полісемія, омонімія.												
Тема 7. Семантична структура слова. Мовні та позамовні причини зміни значення. Полісемія, омонімія.	10	2	2			6						
Усього за змістовий модуль 7	10	2	2			6						
Змістовий модуль 8. Етимологічний склад іноземної мови: корінні та запозичені слова.												
Тема 8. Етимологічний склад іноземної мови: корінні та запозичені слова.	10	2	2			6						
Усього за змістовий модуль 8	10	2	2			6						
Змістовий модуль 9. Фразеологія та фразеологізми.												
Тема 9. Фразеологія та фразеологізми.	8	2	2			4						
Усього за змістовий модуль 9	8	2	2			4						
Змістовий модуль 10. Основи лексикографії.												
Тема 10. Основи лексикографії.	6	2				4						
Усього за змістовий модуль 10	6	2				4						
МКР №1	2		2									
Усього за модуль 1	90	20	14			56						

10. Рекомендовані джерела (у тому числі інтернет-ресурси):

Основна (базова):

- Мариненко, І. О. (2017). *Лексикологія української мови: практикум*. Київ: КНУ ім. Т. Шевченка.
- Мойсієнко, А. К., Бас-Кононенко, О. В., Бондаренко, В. В. (2010). *Сучасна українська літературна мова: Лексикологія. Фонетика: підручник*. Київ: Знання.
- Рыбалкин, В.С. (1990). *Арабская лексикографическая традиция*. Київ: «Наукова думка».
- Рибалкін, В. С. (2000). *Арабська лінгвістична традиція: класичні концепції та їх сучасна інтерпретація*. НАН України, Інститут сходознавства ім. Кримського.
- Рыбалкин, В.С. (2003). *Классическое арабское языкознание*. Київ: Стилос.
- Рыбалкин, В.С. (1994). *Классические арабские словари*. Київ.
- Рыбалкин, В.С. (1994). *Ранние арабские словари*. Київ.
- Сівков, І.В. (2014). *Лексикологія арабської мови. І частина: Навчальний посібник*. Київ: ТОВ «ВТС ПРИНТ».
- Сівков, І.В. (2008) *Теоретичні питання дослідження суспільно-політичної і юридичної лексики сучасної арабської літературної мови. Навчальний посібник*. Київ.
- Сівков, І.В. (2008). *Арабсько-український словник суспільно-політичної термінології*. Київ: Альфа.
- Bakalla M.H. (1980). *An introduction to Arabic language and literature*. Taipei: European language Publications.
- Baalbaki, Ramzi. (2014). *The Arabic Lexicographical Tradition: From the 2nd/8th to the 12th/18th Century*. Leiden: Brill.
- Haywood, J. A. (1960). *Arabic Lexicography: Its History, and Its Place in the General History of Lexicography*.
- Kopf, L. (1976). *Studies in Arabic and Hebrew Lexicography*. Jerusalem.
- Ibn Khaldun. (1967). *The Muqaddimah: An Introduction to History*. Translated and Introduced by Franz Rosenthal, abridged and edited by N. J. Dawood. Princeton University Press.
- Qutbuddin, T. (2019). Books on Arabic Philology and Literature: A Teaching Collection focused on religious learning and the state chancery. *Treasures of Knowledge: An Inventory of the Ottoman Palace Library (1502/3-1503/4)*. Brill.
- Versteegh, K. (1997). *The Arabic Linguistic Tradition*. New York: Routledge.
- Додаткова:**
- Білозерська, Л. П., Возненко, Н. В., Радецька, С. В. (2010). *Термінологія та переклад: Навчальний посібник для студентів філологічного напрямку підготовки*. Вінниця: «Нова книга».
- Коран. Дослідження, переклад (фрагмент), коментарі Рибалкіна В.С. (2002). Київ: Стилос.
- Мостовий М. І. (1993). *Лексикологія англійської мови. Підручник для студентів ін-тів і фак. іноземної мови*. Харків: «Основа».
- Петрова, Ю.І. (2011). *Єгипетський діалект арабської мови: специфіка структури та функціонування*. Київ.
- Субх А., Кочержинський Ю. (2009). *Сучасний українсько-арабський словник*. Київ: Київський університет.
- Троєглазова М. М. Походження юридичної термінології сучасної арабської літературної мови. *Одеський лінгвістичний вісник*. 2015. № 5., Т. 1. С. 170-174.
- Стацюк Р. В. Калькування як засіб творення нових терміноелементів (на матеріалі військової термінології сучасної арабської літературної мови). *Одеський лінгвістичний вісник*. 2015. №5. Т. 2. С. 145-148.
- Эмирова А.М. (1995). *Словарь-справочник лингвистических терминов*. Симферополь.
- Holes, Clive. *Modern Arabic: Structures, Functions and Varieties*. (1995). New York.
- Mason, I. (1994). Discourse, ideology and translation. In R. D. Beaugrande, A. Shunnaq, & M. H. Heliel (Eds.), *Language, discourse and translation in the West and Middle East* (pp. 23–34). Amsterdam and Philadelphia, PA: John Benjamins Publishing Company.

11. Додаткові ресурси (за наявності):

Інформаційні ресурси в Інтернеті

- <http://www.nbu.gov.ua/node/422>
- Телеканал «аль-Джазіра» [News | Today's latest from Al Jazeera](#)
- Портал новин [أخبار أوكرانيا بالعربية | أخبار أوكرانيا \(arab.com.ua\)](#)
- Електронна версія газети «аш-Шарк аль-Аусат» [الشرق الأوسط | أخبار دولية وعربية \(aawsat.com\)](#)
- Бібліотека арабської літератури [Library of Arabic Literature](#)
- Журнал арабської літератури [أخبار أوكرانيا بالعربية | أخبار أوكرانيا \(arab.com.ua\)](#)
- [nwf.com. أكبر متجر إلكتروني للمحتوى العربي \(neelwafurat.com\)](#)
- Віртуальна дошка оголошень факультету східної і слов'янської філології в Телеграмі: https://t.me/fs_info
- Інстаграм-сторінка факультету східної і слов'янської філології: <https://cutt.ly/CZo0kp9>
- Інституційний депозитарій: <http://rep.knlu.edu.ua/xmlui/>
- Кафедра східної і слов'янської філології КНЛУ: <http://eastphil.knlu.edu.ua/>
- Офіційний сайт КНЛУ: www.knlu.edu.ua
- Фейсбук-сторінка факультету східної і слов'янської філології: <https://cutt.ly/rZo169p>

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання якого передбачає навчальна дисципліна (за потребою):

1) Центр арабської мови і культури, ауд. 601 (47,1 кв. м.), навчальний корпус № 3.

- Інтерактивний комплекс мультимедійна трибуна Корсар 22М, 2020, сенсорна
- Проектор Optoma W334E з маркерною дошкою
- Моторизований екран Grandview
- Акустична система Genius SP-HF180
- Камера з триногою 2E WQHD 2K & 1080P

2) Бібліотечний фонд Центру арабської мови і культури (900 екземплярів (словники, навчальна література, художня література, періодичні видання)).

3) Мультимедійне обладнання, програма Microsoft Teams, Microsoft Word, Microsoft Power Point, Microsoft Forms, додатки платформи Microsoft Office 365 для дистанційного навчання.